

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

18 De secunda conditione, quam praescriptio requirit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Eadem ratione tutor, curator, procurator, quamvis possideant rem pupilli, minoris, vel domini, nequeunt tamen eam vscapere, quia non possident suo nomine, sed alieno. Qui rem itidem in emphyteum, vel feudum accepit, vscapere proprietatem non potest, quia ea penes dominum manet: quemadmodum etiam qui in re vsumfructum tantum habet, nunquam facit suam proprietatem, vt de his omnibus speciatim inferius dicam: & possessio debet esse toto tempore, quo prescriptio procedit, continua, non interrupta. *Illud de Prescript.*

Ex his intelligitur, eum qui capax iuris non est, nunquam posse ius illud facere suum. Verbi gratia, laicus nullum ius spirituale, siue ecclesiasticum potest sibi lege prescriptionis acquirere, quia tale ius in laicum non cadit, hoc est, talis iuris capax laicus non est: ac proinde civiliter possidere non potest: de qua etiam re inferius.

De secunda conditione, quam Prescriptio requirit.

CAP. XVIII.

Secundo loco, ad Prescriptionem necessaria est bona fides Possessoris: nam possessor male fidei nullo unquam tempore prescribit. *cap. Possessor. de Regul. iur. in sexto.* Vnde in *cap. vltimo. de Prescript.* sic habetur: [Quoniam quod non est ex fide, peccatum est: synodali iudicio definitum, vt nulla valeat abique bona fide prescriptio, cum generaliter sit omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quae abique mortali peccato, non potest obferri. vnde oportet, vt qui prescribit, in nulla temporis parte habeat conscientiam rei alienae.] Sic ibi.

Primo queritur, An qui dubitat de re, quam possidet, sit sua nec ne, possit eam prescribere tempore lege definito? *Sorus lib. 4. de Iustitia, quest. 3. art. 4. vers. Superest ergo tandem, celet.* tali dubitatione prescriptionem impeditur, ita vt qui dubitate cepit intra statuti temporis spatium, eo ipso desinat bonam fidem habere. Sic etiam Maior in quarto distinct. 13. quest. 11. Adrianus eod. lib. de Restit. in quasi. de Prescript. Nam quemadmodum cum quis initio incipit possidere rem alienam, si ambigat sua sit nec ne, legitime prescriptionem inchoare non potest, sic nec continuare, cum incipit dubitare intra definiti spatium temporis, sit ne sua res quam possidet, an aliena. Nam ex l. Bona fides, in principio ff. de acquir. rer. dom. c. l. 1. c. de Vscapione transformanda, constat, possitorem bonae fidei non esse, nisi credat bonam fidem suam rem esse, quam possidet: idque ratio ipsa conuincit, quia is qui dubitat sua res an non sit, quam incipit possidere, eo ipso quo apprehendit possessionem, peccat.

Glossa vero, Imola, Panormitanus, & Felinus *cap. vlt. de Prescript.* Syluester in verb. Prescriptio, quest. 3. vers. 3. tenent, Prescriptionem inchoari quidem non posse legitime: nam si quis incipiat possidere, dubius tamen an res sit aliena, vscapere iure non potest, ac continuari posse legitime, quando quis post inchoatam bonam fidei possessionem incipit ambigere sit res sua nec ne. Sic etiam Medina de Rebus restituen. quest. 17. Couarruias in Regula Possessor. par. 2. §. 7. num. 3. c. seg. & Bartolus in l. naturaliter. ff. de vscapionib. Franciscus Balbus de Prescriptio. 2. part. 3. p. principalis. quest. 2. & teste Couarruias, haec est sententia communis. Id probant ex *cap. vltimo. de Prescriptio.* vbi in possessore prescriptionem continuantem solum requiritur, vt in nulla parte temporis ad prescriptionem constituti conscientiam habeat rei alienae, & idem colligitur ex *cap. de vrgo. ad. quest. 11. c. ex l. 1. c. de Vscapione transformanda.* Secundo, quia in dubio melior est conditio possidentis, ergo is, qui bonam fidem possidere cepit, potest legitime in possessione persistere, quamvis incipiat ambigere sit res aliena, an non, dummodo diligentiam adhibeat ad cognoscendum an res quam possidet, sit aliena: ac promissa in continuanda possessione bonam, non malam

ndem habeat, quia legitime possidet: nam ad prescribendum, bona fides sufficit: ergo potest ille lapsu temporis prescribere.

In hac controuersia certi iuris est, non posse cum legitime prescriptionem incipere, qui incipit possidere dubio animo & anceptum res sit sua an aliena: ita vt dubitatio impediat quidem initium prescriptionis, non tamen cursum, si ab initio sit bona fides. Et in hoc omnes conueniunt. Questio est in eo, vtum ad prescriptionem legitime continuandam sufficiat, si quis tuta conscientia in possessione rei alienae persistat, etiam cum ambigat post nullam diligentiam positam an res sit aliena, an sua. Et certe magis videtur cum iure congruere, talem possessionem bonam fidei continuatam sufficere ad prescriptionem: quia is qui possidet, nulla temporis parte desinit esse possessor bonae fidei, quia tamen si cepit dubitare an aliena res sit, nunquam tamen dubitauit se eam legitime possidere, ob meliorem possidentis conditionem in dubio.

Secundo queritur, An si quis intra definiti temporis spatium non solum dubitat an sua res sit, sed etiam an possidere queat tuta conscientia, possit rem alienam prescribere. Respondeo, minime, quia eo ipso desinat esse possessor bonae fidei, immo mala fide possidet. Quid autem, si per errorem dubitet, num possidere queat, cum reuera in possidendo peccatum non sit? Respondeo, etiam errantem humiliter conscientiam sufficere ad malam fidem, quia is qui ex conscientia errante in possessione rei alienae persistit, peccat, & propterea mala fide possidet, & possessor male fidei prescribere legitime non potest. Vnde in l. Si fur. ff. de Vscapionib. sic habetur: [si quis id quod possidet, non putat sibi per leges licere vscapere, dicendum est, etiam si erret, non procedere tamen eius vscapionem, vel qua non videatur bona fide possidere, vel qua in iure erranti non procedat vscapio.]

Tertio queritur, Quid sit dicendum, quando Titus mala fide possidet rem alienam, ratus eam esse Caii, cum sit reuera Seij, non Caii? Ratio dubitandi est, quia bona fide ignorat Seij rem esse, ergo est possessor bonae fidei. Respondet Couarruias in Reg. Possessor. par. 2. num. 5. non posse prescribere, quia est erret putans Caii rem esse, cum reuera sit Seij, prescriptio non currit, quia nihilominus Titus est mala fidei possessor, sciens alienam rem esse.

Quarto queritur, An procedat Prescriptio eius, qui ex vno capite possessor bonae fidei est, ex alio vero capite est male fidei possessor? Respondeo cum Couarruias loco citato procedere vscapionem, veluti si Titus donatione, vel traditione rem acceperit a Caio, puta cum non esset dominus rei, tunc ex hac parte malam fidem habet: at si ex altero capite rem bona fide possideat, procedit eius prescriptio. Et idem iuris est, si Titus mala fide possidens vnam fundi partem, aliam bona fide possideat, currit prescriptio illius partis fundi, quae bona fide possidetur. Idem quoque dicendum est, si Titus mala fide possideat proprietatem rei, bona autem fide vsumfructum, aut contra, vsumfructum mala, bona vero fide proprietatem. Procedit enim prescriptio eius, quod bona fide possidet Titus. Ita Couarruias.

Quinto queritur, An prescriptio currit, quando quis per ignorantiam probabilis & iustam, alienam rem possidet? Medina de rebus restituen. quest. 17. censet posse legitime rem prescribi, etiam si quis per ignorantiam, quomodo ea sit probabilis & iusta, rem possideat: Quia bona fide, inquit, possessor est, qui rem possidet per ignorantiam iustam, siue ea sit ignorantia facti, siue iuris. Quemadmodum e contrario, male fidei possessor est, qui rem alienam possidet ex ignorantia inprobabili, etiam scilicet vel facta, siue ea ignorantia sit iuris, siue facti. Ceterum haec sententia Medinae pugnat cum iure ipso, tum Canonico, tum Civili. Nam perpicue leges, & iura ipsa constituerunt, probabilem ignorantiam facti, non iuris, prodesse ad prescriptionem. in l. ita iuris, ff. de iur. & facti ignorantia.

mitti, non obstante quod auctore ipso vivente hoc non fuerit interveniente ipsius morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum, post mortem eiusdem nihilominus procedatur. Vbi Glossa dicit, hoc intelligi post quadraginta annos: nam postea adimi non poterunt etiam à Romana Ecclesia filiis Catholicis, qui illa tanto tempore bona fide possederunt. Quod, inquit, verum est, si parentes Catholici putabantur. Sic Glossa eo in loco, cuius sententia in hac parte est in cap. Si qui de Prescript. in 6. vbi ita legitur: Si qui ex Gentibus, culpis, vel excessibus ab eisdem commissis bonis, quæ à Romana, vel ab aliis tenentur Ecclesiis, sint per sententiam, vel ipso iure privati, statumque, et in apprehendis, vel occupandis postea quomodocumque bonis eisdem, nullis (licet humane legis super hoc alia tempora statueri videantur) ipsi Ecclesiis temporis lapsus obstitat, nisi contra ipsam Romanam Ecclesiam centenaria, vel contra Ecclesias alias quadragenaria prescriptio legitime sit completa. Si post mortem hæreticorum, qui dum viverent, Catholici putabantur, bona ipsorum à Catholicis eorum filiis, vel nepotibus, aut extraneis quibuscumque, spatio quadraginta annorum fuerint bona fide possessa: Sancimus eos super bonis huiusmodi, etiam si ad Romanam pervenire debent Ecclesiam, in hoc casu non esse vitiosus molestandos: quoniam illis, quorum bona fuerint, non detegantur hæretici existisse. Vbi Pontifex bonam fidem possessoris requirit.

Nihilominus tamen Couarruias, quo dicitur in loco, in sua sententia persistit, in penis, vel ipso iure, vel per sententiam laici, præscribendis, malam fidem nihil impedire, etiam iure Canonico, si prescriptio sit talis, quæ iure Civili cum mala fide approbetur: non autem ea, quæ iure Canonico ob malam fidem possessoris damnatur. Ex quo, inquit, iure Civili, adversus Fiscum seculari bona alienius ob vectigal non solum Principi, vel Republicæ vel ipso iure confiscata, vti capere, vel prescribi quinquennio possunt, etiam si mala fide; hoc est, etiam si sciens ea ad Fiscum pertinere, aliquis possideat, iuxta legem secundam. C. de Vectigalibus. Et Commissi: Quem, inquit, textum commendat Abbas in cap. Cum nobis de Prescriptio. Romanus Singular. 477. Bert. cum in Tractat. de Gabellis. part. 9. num. 5. Ad idem idem Couarruias iure Civili post quinquennium, obitu Hæretici nondum acculati, bona illius tuto ab hæreticis retineti, eaque prescribendo deicendi, quamvis sciant illum hæreticum fuisse: Quod, inquit, locum habet, quando bona Hæretici Fisci Civili sunt addicta, & obligata ob hæresis crimen. Quod probat ex Abbate, & Felino in cap. Cum nobis de Prescript. Et Franciscus cap. 2. de Prescriptio. in 6. & Glossa in l. Manichæos. C. de Hæret. Hoc idem tradidisse videntur Bartolus, & Salicetus in l. 2. C. de Apostha. & Romanus in Singulari 436. Incipienti, de Crimine. Hippolitus Marfil. Singulari 307. quod incipit: Bona delinquentis. Antonius Gomes Tomo 3. Variar. resolut. c. 14. num. 3. & idem iuris dicit Couarruias esse de bonis eius, qui crimen læsæ Maiestatis admittit. Ceterum in Fiscio Ecclesiæ, quod attinet bona, quæ ipso iure, vel per sententiam Iudicis ob crimine confiscata sunt, locum habere dicit, quod statuitur in cap. Si qui. Et in c. Accusatus superius allegatis. Mihi vero duo videntur dicenda in hac re. Vnum est, bonam fidem requiri ad præscribendum etiam prædicta, de quibus est præsens questio, quia ius Canonicum in talem fidem requirit generatim in omni prescriptio, & ius Canonicum in hac parte est servandum, non civile. Alterum est, etiam esse iudicandum secundum ius canonicum, non civile, in præscribendis bonis Hæreticorum, qui post mortem damnantur, ut non præscribantur ante lapsum quadraginta annorum, quia non est iure Canonico sancitum.

Nono quaeritur: An debitor adversus quem creditor habet actionem personalem, siue realem, possit præscribere cum mala fide actionem cuiusmodi? De hac questione Panormitanus in cap. ult. de Prescript. num. 9. vbi quaerit, An iure Canonico sit correctum civile ius, quod prescrip- tionem etiam cum mala fide approbat in iustis rebus, quæ

facto ipso possideri dicuntur. Et dicit, Bartolum in l. Sequitur. §. Si viam. ff. de Usucapionib. Singularem opinionem habuisse, videlicet ius Canonicum, quod in prescriptioe bonam fidem requirit, tantummodo locum habere in prescriptioe, quæ procedit ex possessione præscribentis, non in ea, quæ sine possessione vlla præscribentis sit. Vnde colligit Bartolus, teste Panormitano, valere statum civitatis, quo decernitur, ut si creditor debitum non exigat intra certum tempus, suo iure cadat, vel quo decernitur, ut in posterum non audiat à Iudice. Nam in primo casu, inquit Bartolus, omnis obligatio civilis, & naturalis tollitur, & perimitur: in secundo vero casu nulla obligatio extinguatur, sed via agendi præcluditur. Et ideo tunc creditor solum potest agere contra debitorem per denunciationem, iuxta id, quod habetur in cap. Neut. de Iudicis. Nec potest creditor pacto vllio renuntiare eiusmodi statuto, quia est introductum, inquit Bartolus, in odium, & penam negligentis, ac proinde favore publico. Ac proinde Bartolus in l. Omnes populi. ff. de Iusticiis. Et iure, censet tale statum non valere: immo nec lex Imperatoria vllam vim haberet, si decerneret, ut intra certum tempus creditori debitum non exigens præscriberet: quia statuta, siue leges, quæ concedunt, ut mala fidei possessor præscribat, sunt iniuræ, quia tenent hominum peccata. Certè dicendum est, debitorem non posse præscribere, quia etiam si creditor non exigat intra certum tempus, semper est debitor secundum conscientiam.

Aliubi statuta sunt, ut nisi famuli intra triennium à die, quo domini seruire desierint, mercedem suæ operæ petant, non possint eam deinceps petere, neque domini cogantur eam solvere: dummodo duæ conditiones interueniant, vna, si domini triennio illo commorarentur in loco, vbi famulos ad famulandum receperunt: Altera, si famulus viginti quatuor annorum ætatis attingit: si minus, tale triennium solum incipiat à die, quo famulus ad viginti quatuor annorum ætatem peruenit. Quibus statutis nihil obstantibus, dominus debet famulo secundum conscientiam solvere mercedem, etiam si triennio, immo longiori tempore elapso, merces postulata non fuerit: quia talia statuta cum iure Canonico pugnant, quod malam fidem in prescriptioe penitus improbat. Quæres, an saltem eiusmodi statuta sint licita, quibus caveri solet alicui, ne in iudicio detur actio famulis contra dominos, qui intra certum annorum spatium debitam sibi mercedem non postularunt. Quidam in hac parte sententiam Bartoli tenentur, Primo, quia talia statuta non concedunt, ut domini mala fide præscribant mercedem, quam famulus debent. Secundo, quia potest Republica actionem in iudicio denegare, quia eam actionem denegant emptoribus, & venditoribus, qui se decepti emendo, & vendendo citra, non ultra dimidium pretij iusti. Item leges nullam actionem permittunt ei, qui tantummodo ex vana promissione, aut simplici pacto obligatur, & tamen in horum singulis naturalis est secundum conscientiam obligatio. Neque iudicio, eiusmodi statuta, nec conditi, nec approbati deberent, quia peccatis videntur favore. Nec argumentum allatum à simili ductum vim habet, quia non est idem, actionem in iudicio non concedere, quod statueri, ne actio in iudicio permittatur. In multis enim leges actionem non concedunt, sed non decernunt aut præscribent, ne illis actio detur.

Sed vade, inquit, factum est, ut leges tales, & statuta alicubi condantur? Respondeo, ea oriri habuisse ex sententia Bartoli, qui ea comprobavit sua auctoritate: nec id mirum cuiquam videri debet, si quidem tante sunt illæ auctoritatis, ut eius opiniones sententia iudicis preterquam que recitentur in causis dirimendis, in bulque terminandis.